

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatum Serie Vigesimo-Octavo De Matrimoniis, &
Sponsalibus, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Qualiter dissoluantur sponsalia ob lapsum termini praefixi. Pun. 24.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76659)

Quando sponsus in scia sponsa vel ea non consentiente terram dimittit, & in remoram se transferit, sponsa à lege sponsalibus renunciat, partim quia sic descendens videtur sponsalibus mutante sequi. Est enim grave onus, cui per sponsalia non se subicit, nisi aliter inter ipsos esset conventum. Sic tanquam omnino certum tradit Sanch. lib. 1. de sponsalib. disp. 5. 4. in fine num. 14. Gutier. de matr. cap. 3. in fine Basil. Ponce lib. 12. cap. 1. num. 1. Coninch. disp. 2. dub. 6. concl. 6. Paul. Laym. lib. 5. tract. 10. 1. part. cap. 2. num. 15. colligiturque aperte ex cap. de illis de sponsalib. ibi: de illis autem qui præstito iuramento promittunt se aliquas mulieres ducturos, & postea eis incognitis dimitunt terram se ad alias partes transferentes, hoc tibi volumus innoscere quod liberum erit mulieribus ipsis, si non est amplius in factu processum, ad alia se vota transferre, recepta tamen de peritio penitentia, si per eas steterit quominus fuerit matrimonium consummatum. Ponderandumque est verbum illud liberè, quod satis indicat non esse opus sponsæ in prædicto casu expectare biennium, aut triennium iuxta ius civile statim referendum, sponse licentiam. argum. Gloss. in Citemo. dudum de sepulchro. verbo, liberè, & tradit Sanch. lib. 1. disp. 5. 4. num. 6. Gutier. cap. 30. num. 3. Andr. Fachin. lib. 1. controuers. cap. 30. Paul. Laym. lib. 5. tract. 10. 1. part. cap. 2. num. 15. Coninch. disp. 2. dub. 6. concl. 6. Basil. dicto cap. 1. num. 2. Neque item necessarium esse iuricis auctoritatem, sed eo ipso quo confertur sponsum aliò se transferre domicilium mutando, poterit sponsa liberè ad alia vota transire: dictio namque liberè alterius consensu & auctoritatem tanquam necessarium excludit, iuxta Gloss. in cap. cum plures, verbo, liberè de officio deleg. Bald. in cap. quæ in Ecclesiis num. 6. de consuet. Tiraque. in leg. si unquam, verbo, reuertetur num. 13. 4. Cod. de riuocand. donat. Gutier. dicto cap. 30. num. 4. Sanch. d. disp. 5. 4. num. 6. Quod procedit etiam iuramento sponsalia fuerint stabilita, vt aperte probat Textus in dicto cap. de illis. Neque obest quod ibi feminis imponatur penitentia pro peritio, quia id intelligendum est, vt ipsemet Textus explicat, quando ipsæ in causa fuerint absentæ: sponsa matrimonium tempore debito non contrahendo, vt notauit Layman. dicto a. 2. num. 15. Quod verò prædictus Textus in cap. de illis loquitur tantum de sponsis domicilium mutantibus tradit Abbas ibi. num. 2. Caninius §. huius decisionis. Basil. dicto cap. 1. num. 2. Paulus Laym. lib. 5. tract. 10. 1. part. cap. 2. num. 15. ex illis verbis terram dimittere ad alias se transferre, neque enim qui negotij gerendi, vel studiorum causa aliò se confert, terram admittit. leg. clam possidere. 6. §. qui ad numerum ff. de acquir. vel amitt. possess. §. leg. 2. Cod. de iusticiis.

2. Verum si sponsus ex causa aliqua necessaria, vel voluntaria discedat reuertitur, si id factum est ex consensu sponsæ, tenetur ipsa expectare sponsum toto eo tempore, quo inter ipsos conventum est, si autem ea in scia, vel non consentiente discesserit, si causa discessus necessaria sit, puta ob agnatum, ob parentum mortem, ob graue aliquod negotium; iure civili statutum est in leg. cap. ff. de sponsalib. expectandum esse negotij finem: si autem ex causa honesta, sed voluntaria sit discessus intra prouinciam expectandum esse biennium leg. 2. Cod. de sponsalib. si fuerit extra prouinciam triennium leg. 2. Cod. de repudiis.

Prædictæ leges iure canonico correctæ non sunt, quia textus in d. cap. de illis loquitur tantum de ipso domicilio mutante, non de eo qui discedit reuertitur, vt Basil. Ponce, & Layman locis allegatis notantur. Ex quo probabiliter inferunt Hostenf. Ioann. Andr. Anton. Capif. in cap. de illis de sponsalib. Menoch. de arbitrar. lib. 2. casu 455. num. 7. Matien. lib. 5. recap. sit. 1. Rub. Gloss. 1. num. 48. Reboll. lib. 4. q. 8. sect. 3. num. 2. §. 3. Layman lib. 5. tract. 10. part. 1. cap. 2. num. 14. & alij plures relati à Sanch. dicta disp. 5. 4. num. 5. prædictas leges civiles obseruandas esse, & retinendas iure canonico, eo quod in his, quæ iure canonico statuta non sunt, ius civile seruandum est, si ibi decisa reperiantur, iuxta textum in cap. 1. de spei noui nuntiar. maxime cum sponsalia non sint Sacramentum, sed quidam politici contractus, tamen ad Sacramentum ordinentur.

Sed verius censo prædictas leges non esse necessariò obseruandas, vt expresse tradit Basil. Ponce, lib. 12. cap. 1. §. num. 4. & docent omnes illi qui sententia corrigi ex dicto cap. de illis, quos plena manu refert, & sequitur Sanch. disp. 5. 4. num. 6. Gutier. cap. 30. num. 3. Ratio ea est, quia prædictæ leges statuentes biennium, vel triennium expectandum id decidunt, non vt sponsa possit sponsalia dissoluerè, & ad alia vota transire, sed vt, id enim præstare poterat solo suo discessu, quo sponsalia spectato iure civili dissoluebantur; sed vt id possit reuocari arbitris, seu donatis ab ipso, quæ retinere non poterat, nisi constaret sponsum culpabilem esse in sponsalium executione. At cum iure canonico obligatio sponsalium ita firma sit vt nequeat pro cuiusque arbitrio dissolui, sed necessariò veniant dissolueda non aliter, quam si sponsus grauem

causam dissolutionis præbeat, quæ tamen esse potest biennio, vel triennio non expectato, decisio iuris civilis non est necessariò obseruanda, quippe sponsa potest periculum incontinentia habere, si tamen nuptiæ differantur: poterat ergo tunc dissolutis sponsalibus ad alia vota transire.

3. Vt autem id prudenter fiat, debet certa esse sponsa non esse sponsum de proximo rediturum, alioquin sponsum expectare deberet, vt bene notauit Abbas in dicto cap. de illis, in fine præposit. numero 5. Henric. lib. 1. cap. 14. num. 5. Sanch. lib. 1. disp. 5. 4. num. 12. Gutier. c. 30. num. 7. Deinde si est in loco propinquo debet sponsum requirere, vt intra certum tempus ad matrimonium celebrandum accedat. Quod si iusto impedimento detineatur, penes iudicem Ecclesiasticum erit inspecta qualitate sponsæ, periculo incontinentiæ, aliisque circumstantiis iudicare an adeo sufficiens causa sponsalia dissolueda, vt docuerunt Couarub. 4. decret. 1. part. capite 5. numero 7. Sanchez, numero 11. Gutier. numero 2. & 6. Neque enim fas est cuiilibet se propriæ causæ iudicem constituere.

4. Quæ dicta sunt de absentia sponsi, à fortiori procedunt in sponsæ absentia. Tum quia sponsum, & sponsa sunt correatina, & dispositum in vno in alio censetur dispositum, quando subest eadem ratio vt in presenti, vt probat Euerard. loco à correlatio. num. 8. Tum quia ex absentia sponsæ sinistra suspicio concipi solet, & tradunt Cynus, & Bald. leg. 2. in fine, Cod. de sponsal. Alexand. de Neuo cap. de illis n. 16. de sponsal. Sanch. disp. 5. 4. num. 1. Gutier. cap. 30. num. 1. & approbatur à lege regis 8. tit. 1. part. 4. ibi: quando alguno de los desposados se va à otra tierra: leges autem civiles, & canonicæ sponsæ absentia non meminerunt: quia raro, vel nunquam sponsa absit, & leges attendunt quæ frequentius contingunt, vt notauit Sanch. locis alleg.

PUNCTVM XXIV.

Qualiter dissoluantur sponsalia ob lapsum termini præfixi?

1. Si contrahantur absque certo die implenda dissolui non possunt, nisi ob moram, ex qua prudenter iudicetur sponsalibus renunciare.
2. Si sponsalibus certus dies designatus est, distinguitur modus obligationis.
3. Explicatur, quando censetur terminus appositus ad finiendam obligationem.
4. Terminò designato causa sollicitanda obligationis non est liber ab obligatione ex eo quod alter omiserit sponsalia exequi die designato.
5. Si terminus designetur causa finiende obligationis, dissoluerè sponsalia non potest is per quem stetit, quominus obligatio exequatur.
6. Paratus sponsalia exequi solutus est ab eorum obligatione, alio culpabiliter omittente.
7. Negant plures moram inculpabilem prestare alteri comparati sufficientem causam resiliendi.
8. Oppositum verius est spectato iuris rigore.
9. Soluntur opposita fundamenta.

Dupliciter sponsalia contrahuntur, primò nullo designato die executionis, secundò certo die designato. Si contrahuntur absque certo die implenda dissolui non possunt, nisi ob eam sponsi moram, ex qua prudenter colligi possit sponsalibus renunciare, aut fidem datam violare. Sed quæ mora sit ex qua id colligi prudenter possit? non sponsæ arbitrio relinquendum est, ne proprio amore decepta inique iudicium ferat, sed interpellandus est iudex, qui negotio prudenter examinato declaret moram esse sufficientem dissolutioni. Id ipsum faciendum est quando sponsa grauat in expectando sponsum etiam ob causam necessariam impediri, iudex enim adiri debet, qui sponso terminum assignet sponsalibus adimplendis, si minus sponsam ab obligatione liberet; neque enim præsumi potest sponsam se voluisse obligare longo tempore vitæ absque nuptiis esse, vt bene notauit Egid. de Coninch. disp. 2. 3. dub. 6. num. 43. & 44.

2. Si verò sponsalibus exequendis certus dies designatus sit, spectandum est qualiter hic dies designetur; Quippe dupliciter hic dies designari potest; Primò ad differendam vsque ad illum diem obligationem, & exinde sollicitandam, vt contingit in obligationibus soluendi pecunias, quibus dies solutioni designatur, non vt extinguatur obligatio, si solutio facta non sit, sed vt soluens intelligat vsque ad illum diem sibi permitti solutionem differre, eo vero adueniente obligari, à qua obligatione non eximitur ob elapsum terminum solutioni destinatum, tamen non poterit soluere, quia ille terminus non fuit designatus ad finiendam obligationem, sed ad obligationem exequendam, & ab illo die sollicitandam, sicut probat textus in leg. continuus. §. secundo de verbor. oblig. Quod in diem debetur, ante solui potest, licet peti non possit. Quippe